

8. september 2023

UKA2023/51

Inatsisartut Suleriaasianni § 36 malilluguapeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik imaattumik siunnersuuteqarpunga:

Meeqqat atuarii angajullermi ingerlaviit marlungortinneqarsinnaanerit, tassa aappaa assassorfiunerusoq aappaalu atuagarsorfiunerusoq, pillugit apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut

(Inatsisartunut ilaasortaq Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit)

Ukiuni kingullerni malunnaatilimmik nalinginnaaneruleraluttuinnartoq tassaagunarpog, meeqqat atuarianniit naammassillutik ingerlariaqqittartut amerlanerpaartaat tasaanerusarmata niviarsiaqqat. Ukiunilu kingullerni malunnaateqarluartumik nalinginnaaneruleraluttuinnarpog meeqqat atuarianniit naammassinngitsoorlutik ingerlariaqqinngitsoortartut amerlanerpaartaat tasaanerusarmata nukappiaqqat.

Nukappiarartatta amerlanerpaartaasa ilinniartitaanerup iluani kinguussaagaluttuinnarneranik oqaluttarnerput nalinginnaaleriartuinnarpog. Allaat kiisa oqartuartersimalluta "Ilinniartitaanerup iluani nukappiarartavut kinguussapput" "Qimataapput" Qanormiuna taava ingerlariaqqinnissavugut? Qanormitaava taava iliorniassasugut

Tamannalumi aamma kisitsisitigut uppersaatissaqarlunilu takussutissartaqarpog. Nunatsinni naatsersueqqissaartarfiup nittartagaatigut 2019-meersumi ilaatigut ima qulequtserneqarsimasog atuarneqarsinnaavoq:

Issuaavunga;

“Niviarsiaqqat ilinniarnertuunngorniarnermik toqqaasartut nukappiaqqanit amerlanerusut”¹

2019-imi meeqqat atuariata naammassereernerani niviarsiaqqat 58 pct.-ii ilinniakkanut ingerlatsipput, nukappiaqqat 46 pct.-ii ingerlatsillutik. 2010-mili taamatut ingerlasimapput.

Niviarsiaqqat (53 pct.-it) pingaartumik ilinniarnertuunngorniarnermik toqqaasarpog, ikinnerusullu (6 pct.-it) inuussutissarsiornermi ilinniakkamik aallartitsisarlutik. Nukappiaqqat akornanni amerlanerusut (34 pct.-it) aamma ilinniarnertuunngorniarnermik aallartitsisimapput. Ikinnerusullu (12 pct.-it) inuussutissarsiornermi ilinniakkamik aallartitsisimallutik.”

Aasaq mannalunni 23-ani ilisimatusarfimmi allagartartarlutik naammassisut, assilitissimasullu akornanni katillugu 54-iusunut, taamaallaat 13-it missaat qaqortumaarlutik assilisissimasut takuneqarsinnaavoq, taakkunangalu 41-it missaat kalaallisoorlutik assilisissimallutik. Tassa imaappog niviarsiaqqat, tassa arnat 41-it missaanniippog, nukappiarartaallu tassa angutit taamaallaat 13-it missaannaanniissimallutik.

¹ [Grønlands Statistik](#)

Naatsumik oqaatigalugu, ilinniartitaanerup iluani nukappiaqqat – angutit kinguussaarujuusuarput, ineriatornermullu qimataagaluttuinnalerput. Tamanna ajorpoq, ajorluinnarporluunniit, taamaattoqarneralu ernumanarpoq akuersaaruminaallunilu.

Atuarfimmilu angusartagaannut tunngatillugu aamma tassa taamaappoq. Nunatsinniinnaanngitsoq aammali qallunaat nunaanni atugarsornikkut nukappiaqqat angusartagaat nivarsiaqqanut naleqqiukkaanni appasinnerujaannalersimapput.

Sooq tamaanga killittoqarsinnaasimanersoq sumillu peqquteqanersoq, ataasinnarmik peqquteqaranilu ataasinnarmik akissutissartaqarunangilaq. Kulturikkut kingornussimasatsinnit peqquteqarsinnaavoq, meeraanermilu qanoq perorsagaasimaneq qanorlu aamma atorugaqarsimanerit taamaattoqarsinnaaneranut aamma pissutaaqataasinnaapput. Sooq taamaattoqarnera assigiinnitsorpassuarnik peqquteqarsinnaavoq.

Peqqutaasinnaasorpassuugaluartullu nerriviup qaavanut qallorlugit oqallisigalugillu assortuussitigisinnaagaluarpagut.

Ilisimatuussitsikkulli ilisimasat tunngavigissagaanni, oqartartoqartarpq tassa unnia nukappiaqqat ilinniartitsissutinut assassorfiunerusunut – pinngorartitsitsiffiunerusunut - atuartitsissutillu aalanermut timersornermullu tunnganerusunut angusaqarluarnerullutillu, pikkorinnerullutillu soqutigisaqarnerusartut. Illuatunganilu nivarsiaqqat atuagarsornermut pikkoriffeqanerullutillu soqutigisaqarnerusut. Aamma takuuk kl.dk-mi ilanngussaq 23.juni 2023; [Drengene sakker mere og mere bagud i folkeskolen \(kl.dk\).](#)²

Soorunami imaanngitsoq tassa nukappiaraagaanni atuagarsornermut piukkunnaateqartuunnginnissaq. Naamik taamaanngikkaluarpoq. Nukappiararpassuaqarpormi aamma atuagarsornikkut angusaqarluarlutillu pikkorilluinnartunik.

Tassa kisianni qularnanngitsoq aajuna; ukiuni kingullerni nukappiaqqat atuagarsornerup tungaatigut kinguussaapput, qimataalerpullu. Nukappiaqqat meeqqat atuarfiannit ingerlaqqittartut, ilinnialeqqittartullu ikippallaarujussarput Tamanna ajorpoq ernumanarpoq akuersaaneqarsinnaanngilarlu. Tamannalu iliuseqarfigisariaqarpoq aaqqiissutissamillu nassaartoqartoqartariaqalerpoq.

Tamannarpiarlu tunngavimusimassanerpa ukiuni kingullerni meeqqat atuarfiat pillugu eqqartuisoqartillugu apeqquusiisoqartalersimammat, meeqqat atuarfiat nukappiaqqanut naleqquppa? Nukappiaqqanut pitsaasuva soqutiginaateqarpalu? Meeqqat atuarfiat nukappiaqqanut naleqqukkunnaarsimanerpa? Meeqqat atuarfiat nukappiaqqanut soqutinarnerulersissagutsigu, meeqqat atuarfianni angujullerni, angajullit ingerlavinnut marlunnut avikkaanni pitsaanerunnginnerpa? Aappa assassorfiunerusoq aappaalu atuagarsorfiunerusoq.

Meeqqat atuarfinngooq atuagarsorfiuallaalersoq oqallittoqartalerpoq. Meeqqanngooq atuarfiat nukappiaqqanut, assassornermillu soqutisaqartuusunut, nuannarisqaqartuunerusunullu pikkunaallisimavoq, soqutiginarunnaarsimallunilu. Taamaattuminngooq , nukappiaqqanut assassornermillu soqutigisaqartuusunut soqutiginarnerulersissagutsigu taavagoq atuagarsorfiuallaarunnaartillugu assassorfiunerulersittariaqarparput.

Tamanna iluoornerusoq assorsuaq uppersarusunarlunilu paaserusunnarpoq. Taamaattumik tamanna pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiaq manna saqqummiuppara. Pisariaqarpa meeqqat atuarfianni angajullerni sammivinnut marlunnut avitsinissaq? Aappaa assassorfiunerusoq aappaalu atuagarsorfiunerulluni. Tamanna nukappiaqqanut allanullu assassornermik soqutigisaqarnerusunut iluaqusiissanerpa? Atuarfik nukappiaqqanut allanullu assassornermik soqutigisaqarnerusunut angusaqarfiunerullunilu soqutinarnerulissanerpa? Taamaattumik tamanna pillugu Naalakkersuisut, minnerunngitsumillu partiit allat qulequttamat uunga tunngatillugu qanoq isummersuutissaqarnerusut

² [Drengene sakker mere og mere bagud i folkeskolen \(kl.dk\)](#)

tusarusullugulu paaserusullugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiaq manna inatsisartunut oqallisigisassanngortippara. Naalackersuisut aammalu partiit allat Isumaqaatanersut isumaqaatannginnersulluunniit paaserusullugu.

Neriullunga oqallisissiaara ilassilluarneqarumaartoq. Nuannersumik angusaqarfiulluartumillu oqallittoqarnissaanik kissaappassi.

Qujanaq